

AKTUALIZACE PLÁNU DÍLČÍHO POVODÍ BEROUNKY

IV. CÍLE PRO POVRCHOVÉ VODY, PODZEMNÍ VODY A CHRÁNĚNÉ OBLASTI VÁZANÉ NA VODNÍ PROSTŘEDÍ

Povodí Vltavy, státní podnik

Listopad 2022

Obsah:

IV. Cíle pro povrchové vody, podzemní vody a chráněné oblasti vázané na vodní prostředí	1
IV.1. Stanovené cíle.....	1
IV.1.1. Cíle pro ochranu a zlepšování stavu povrchových vod, podzemních vod a vodních ekosystémů	1
IV.1.1.1. Povrchové vody	1
IV.1.1.2. Podzemní vody	3
IV.1.1.3. Chráněné oblasti vázané na vodní prostředí	5
IV.1.2. Cíle pro hospodaření s povrchovými a podzemními vodami a udržitelné užívání těchto vod pro zajištění vodohospodářských služeb	6
IV.1.2.1. Ochrana a užívání vodních zdrojů s ohledem na očekávané dopady klimatické změny.....	8
IV.1.2.2. Stanovení požadované míry zabezpečení vodních zdrojů.....	8
IV.1.3. Cíle pro zlepšování vodních poměrů a ochranu ekologické stability	9
IV.2. Návrh zvláštních a méně přísných cílů	9
IV.2.1. Prodloužení lhůt (dle čl. 4, odst. 4 RSV)	12
IV.2.2. Méně přísné cíle (dle čl. 4, odst. 5 RSV)	15
IV.2.3. Dočasné zhoršení stavu (dle čl. 4, odst. 6 RSV)	15
IV.2.4. Nové změny fyzikálních poměrů (dle čl. 4, odst. 7 RSV)	16

Přílohy:

Tabulky

Mapy

IV. Cíle pro povrchové vody, podzemní vody a chráněné oblasti vázané na vodní prostředí

IV.1. Stanovené cíle

Environmentální cíle pro ochranu a zlepšování stavu povrchových vod, podzemních vod a vodních ekosystémů jsou obecně dvou typů. Jde o cíle rámcové a cíle konkrétní.

Rámcové cíle jsou cíle obecné, platné pro všechny vodní útvary a jsou definovány ustanovením § 23a vodního zákona [1], transpozicí požadavků Rámcové směrnice [2]. Konkrétní environmentální cíle mají za úkol stanovit lokální podmínky, jejichž splněním dosáhneme rámcových cílů (jsou zaměřeny na snížení konkrétního vlivu či k zajištění ochrany území apod.). Jde o seznam měřitelných či jiným způsobem definovaných a vyhodnotitelných cílů, jež jsou národně nebo i nadnárodně stanoveny. Těchto konkrétních cílů dosahujeme eliminací konkrétních vlivů, způsobených zejména lidskou činností a ovlivňujících stav útvarů povrchových a podzemních vod a chráněných oblastí. Pochopení a správná aplikace principu vliv-stav-dopad jsou nezbytné pro efektivní návrh opatření vedoucích ke splnění cílů. Konkrétní cíle pro jednotlivé vodní útvary či chráněné oblasti jsou stanoveny na základě hodnocení stavu a rámcových cílů. Při stanovení se postupuje podle priority cílů od nejvyšších, směrem k nižším. Pokud je nadřazený cíl splněn, volí se cíl s nižší prioritou. Pokud jsou navrženy dva cíle s různými limity, rozhoduje přísnější z nich bez ohledu na to, zda jde o cíl rámcový či konkrétní. Typickým příkladem je cíl pro chráněnou oblast či nadregionální cíl pro mezinárodní oblast povodí. Cílů stanovených pro jednotlivé územní jednotky bez zaměření na konkrétní vlivy se dosahuje aplikací opatření nejen v samotné územní jednotce, ale v celých povodích nad ní, a to i v případě, že výše položené územní jednotky mají své cíle splněny.

IV.1.1. Cíle pro ochranu a zlepšování stavu povrchových vod, podzemních vod a vodních ekosystémů

Základními podklady k vymezení rámcových a následně konkrétních environmentálních cílů jsou:

1. čl. IV Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky [2],
2. zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů [1],
3. vyhláška č. 24/2011 Sb., o plánech povodí a plánech pro zvládání povodňových rizik, ve znění pozdějších předpisů [3],
4. vyhláška č. 49/2011 Sb., o vymezení útvarů povrchových vod, ve znění pozdějších předpisů [4],
5. vyhláška č. 5/2011 Sb., o vymezení hydrogeologických rajonů a útvarů podzemních vod, ve znění pozdějších předpisů [5],
6. vyhláška č. 98/2011 Sb., o způsobu hodnocení stavu útvarů povrchových vod, způsobu hodnocení ekologického potenciálu silně ovlivněných a umělých útvarů povrchových vod a náležitostech programů zjišťování a hodnocení stavu povrchových vod, ve znění pozdějších předpisů [6],
7. Mezinárodní plány povodí a národní strategie v oblasti vodního hospodářství a ochrany životního prostředí.

IV.1.1.1. Povrchové vody

Rámcovými environmentálními cíli povrchových vod jsou:

- 1) zamezení zhoršení stavu všech útvarů povrchových vod,
- 2) zajištění ochrany, zlepšení stavu a obnova přirozených útvarů těchto vod a dosažení jejich dobrého stavu,
- 3) zajištění ochrany a zlepšení potenciálu všech umělých a silně ovlivněných vodních útvarů a dosažení jejich dobrého ekologického potenciálu a dobrého chemického stavu,

- 4) cílené snížení znečištění nebezpečnými látkami, nutrienty a organickými látkami, tj. zastavení nebo postupné odstranění emisí těchto látek a zabránění jejich vnosu z plošných zdrojů.

Konkrétní cíle mají být stanoveny v souladu s § 12 odst. 3 vyhlášky č. 24/2011 Sb., ve znění pozdějších předpisů [3], pro jednotlivé vodní útvary nebo typy vodních útvarů.

Následující souhrnné tabulky pro dílčí povodí Berounky uvádějí počty vodních útvarů a jejich environmentální cíle.

Tab. IV.1.1a - Environmentální cíle pro útvary povrchových vod – chemický stav

Kategorie	Celkový počet útvarů povrchových vod	Environmentální cíle		
		Dosaženy	Nedosaženy	Nehodnoceno
Řeka	86	44	39	3
Jezero	5	0	1	4

Tab. IV.1.1b - Přehled útvarů povrchových vod v nevyhovujícím chemickém stavu a významné vlivy

Počet útvarů povrchových vod s hodnocením				
Nevyhovující chemický stav (celkem 40 útvarů povrchových vod)				
Kategorie	Významné vlivy			
	Bodové zdroje	Plošné zdroje	Přirozené pozadí	Neznámý
Řeka	4	38	3	1
Jezero	0	1	0	0

Tab. IV.1.1c - Environmentální cíle pro útvary povrchových vod – ekologický stav/potenciál

Kategorie	Celkový počet útvarů povrchových vod	Environmentální cíle		
		Dosaženy	Nedosaženy	Nehodnoceno
Řeka přirozené	81	2	79	0
Řeka HMWB	5	0	5	0
Jezero HMWB	5	1	4	0
Řeka AWB	0	0	0	0
Jezero AWB	0	0	0	0
Celkem	91	3	88	0

Tab. IV.1.1d - Přehled útvarů povrchových vod v nevyhovujícím ekologickém stavu/potenciálu a významné vlivy

Počet útvarů povrchových vod s hodnocením					
Nevyhovující ekologický stav/potenciál (celkem 88 útvarů povrchových vod)					
Kategorie	Významné vlivy				
	Bodové zdroje	Plošné zdroje	Fyzické změny	Příčné překážky	Hydrologické změny
Řeka přirozené	64	73	40	50	16
Řeka HMWB	5	5	5	5	2
Jezero HMWB	2	1	0	0	0
Řeka AWB	0	0	0	0	0
Jezero AWB	0	0	0	0	0
	Jiný	Neznámý	Nepůvodní druhy	Přirozené pozadí	Historické znečištění
Řeka přirozené	8	16	1	19	0
Řeka HMWB	0	3	0	0	0

Jezero HMWB	0	2	0	1	1
Řeka AWB	0	0	0	0	0
Jezero AWB	0	0	0	0	0

Mapa IV.1.1a - Environmentální cíle pro útvary povrchových vod – ekologický stav/potenciál

Mapa IV.1.1b - Environmentální cíle pro útvary povrchových vod – chemický stav

IV.1.1.1.1. Zamezení zhoršení

Vzhledem ke změnám metodiky pro biologickou složku RYBY a zpřísnění limitů v hodnocení stavu útvarů povrchových vod (všeobecně fyzikálně-chemické ukazatele) nelze jednoznačně zhoršení stavu prokázat. Dochází k rozšíření monitorovacích programů, především v rámci monitoringu specifických znečišťujících látek a chemického stavu, což zároveň vede ke zvýšenému počtu nevyhovujících parametrů. Vlastní porovnání s hodnocením stavu minulého plánovacího období musí proběhnout na jednotných limitech, ve stejných profilech a se stejným rozsahem sledovaných parametrů. Předpokládá se, že stav se obecně nezhoršuje, což je zakotveno již v principu vydávání povolení k nakládání s vodami.

IV.1.1.1.2. Dosažení dobrého stavu

Cíle pro dosažení dobrého stavu vycházejí z hodnocení stavu útvarů povrchových vod. Tam, kde bylo při hodnocení stavu zjištěno, že není dobrý stav dosažen, byly stanoveny cíle vedoucí k dosažení tohoto stavu, tj. limity dobrého stavu pro nesplněné ukazatele. Konkrétní cíle pro jednotlivé vodní útvary jsou spolu s vlivy, které způsobují jejich nedosažení, uvedeny v tabulkové příloze IV.1.1a.

IV.1.1.1.3. Dosažení dobrého ekologického potenciálu a dobrého chemického stavu u silně ovlivněných a umělých vodních útvarů

Cíle pro dosažení dobrého ekologického potenciálu vycházejí z cílů pro dosažení dobrého stavu útvarů povrchových vod snížených o zhoršení způsobené nezbytným užíváním vodního útvaru. Princip stanovení cílů je obdobný jako v předchozí kapitole. Konkrétní cíle jsou uvedeny v tabulkové příloze IV.1.1a.

Tabulka IV.1.1a - Vlivy, způsobující nedosažení dobrého stavu útvarů povrchových vod

IV.1.1.1.4. Snížení znečištění prioritními látkami a zastavení nebo postupné odstraňování emisí, vypouštění a úniků nebezpečných prioritních látek

Vzhledem k tomu, že předchozí dva cíle pro relevantní ukazatele (ukazatele definované jako prioritní nebo nebezpečné prioritní látky) nejsou plošně splněny, jsou tyto cíle prozatím ponechány v úrovni cílů pro dobrý stav nebo potenciál.

IV.1.1.2. Podzemní vody

Environmentálními cíli pro útvary podzemních vod jsou:

- 1) zamezení nebo omezení vstupů znečišťujících látek do podzemních vod a zamezení zhoršení stavu všech vodních útvarů těchto vod,
- 2) zajištění ochrany, zlepšení stavu a obnova všech útvarů podzemních vod a zajištění vyváženého stavu mezi odběry podzemní vody a jejím doplňováním a dosažení dobrého stavu těchto vod,
- 3) odvrácení jakéhokoliv významného a trvalého vzestupného trendu koncentrace nebezpečných, zvláště nebezpečných látek a jiných závadných látek jako důsledku dopadů lidské činnosti, za účelem snížení znečištění podzemních vod.

Aby bylo možné dosáhnout environmentální cíle útvarů podzemních vod, je potřeba navrhnout opatření na významné antropogenní vlivy, které způsobují nedosažení dobrého stavu nebo brání dosažení ostatních cílů ochrany vod.

K tomu je potřeba ověřit významné vlivy, stanovené na základě rizikovosti v kapitole II, s výsledky hodnocení chemického a kvantitativního stavu a na základě hodnocení trendů znečištění podzemních vod, uvedených v kapitole III.

IV.1.1.2.1. Zamezení nebo omezení vstupů znečišťujících látek

Podle Rámcové směrnice [2] a dceřině směrnice o ochraně podzemních vod je nutné zamezení nebo omezení vstupu znečišťujících látek do podzemních vod [7]. Zamezení vstupů se týká nebezpečných látek, což jsou v podmínkách ČR relevantní látky ze seznamu prioritních a nebezpečných látek pro povrchové vody doplněné o arsen, hliník a kyanidy. Pro ostatní látky platí omezení vstupů. V ČR je tento cíl již zahrnut v hodnocení chemického stavu – ať již při hodnocení plošného znečištění (prioritní pesticidy, dusičnany, vybrané kovy a benzo(a)pyren), tak při hodnocení bodových zdrojů, tj. převážně starých kontaminovaných míst, kde se hodnotí všechny vyskytující se nebezpečné látky.

Tabulka IV.1.1b - Environmentální cíle pro zamezení nebo omezení vstupů nebezpečných a závadných látek do podzemních vod

IV.1.1.2.2. Zamezení zhoršení stavu

U podzemních vod, kde hodnocení stavu je buď vyhovující nebo nevyhovující, je potenciální zhoršení stavu zohledněno při dosažení dobrého stavu a také při hodnocení významných stoupajících trendů znečišťujících látek v kapitole IV.1.1.2.4. Co se týče porovnání hodnocení stavu mezi druhým a třetím plánovacím obdobím, nelze vzhledem ke změnám metodiky a limitů v hodnocení stavu útvarů podzemních vod jednoznačně zhoršení stavu prokázat. Předpokládá se, že stav se obecně nezhoršuje a aplikovaná opatření vedou k postupnému mírnému zlepšování.

IV.1.1.2.3. Dosažení dobrého stavu

Základním cílem je dosažení dobrého stavu, který je představován jednotlivými parametry a limity. Posouzení, zda je stanovených cílů dosaženo, se provádí prostřednictvím hodnocení stavu. Podrobný výčet ukazatelů a vlivů, způsobujících nedosažení dobrého kvantitativního a chemického stavu útvarů podzemních vod je uveden v kapitole III.2.2.

Tab. IV.1.1e - Environmentální cíle pro útvary podzemních vod

Počet útvarů podzemních vod	Environmentální cíle		
	Dosaženy	Nedosaženy	Nehodnoceno
Chemický stav	2	13	0
Kvantitativní stav	15	0	0

Tab. IV.1.1f - Přehled útvarů podzemních vod v nevyhovujícím stavu a významné vlivy

Počet útvarů podzemních vod s hodnocením		Významné vlivy (počet VÚ)			
Nevyhovující chemický stav	13	Bodové zdroje	Plošné zdroje	Následky těžby	Neznámý
		5	13	0	0
Nevyhovující kvantitativní stav	0	Odběry	Následky těžby	Ostatní	Neznámý
		0	0	0	0

Tabulka IV.1.1c - Vlivy, způsobující nedosažení dobrého chemického a kvantitativního stavu útvarů podzemních vod

[Mapa IV.1.1c - Environmentální cíle pro útvary podzemních vod – chemický stav](#)

[Mapa IV.1.1d - Environmentální cíle pro útvary podzemních vod – kvantitativní stav](#)

IV.1.1.2.4. Odvrácení významných vzestupných trendů

Významné vzestupné trendy byly zjištěny při zpracování hodnocení chemického stavu útvarů podzemních vod. Jedná se o ukazatele, které zatím dosahují limitů dobrého chemického stavu, ale při pokračování současného trendu by mohly brzy limit přesáhnout. V dílčím povodí Berounky byly v minulém plánovacím období zjištěny 3 útvary se stoupajícím významným trendem – pro chloridy, benzo[k]fluoranten a dusičnany. Pro benzo[k]fluoranten došlo v současné době k odvrácení vzestupného trendu, nikoliv ale pro chloridy a dusičnany. Kromě toho se objevil významný vzestupný trend pro další tři útvary – pro nikl, kadmium a dusičnany.

IV.1.1.3. Chráněné oblasti vázané na vodní prostředí

Cílem je dosáhnout souladu se všemi normami a cíli RSV v chráněných oblastech, pokud právní předpisy, podle kterých byly jednotlivé chráněné oblasti zřízeny, nestanoví jinak (čl. 4 odst. 1c RSV). U útvarů povrchových a podzemních vod, které se nacházejí v chráněných oblastech, je proto třeba vedle environmentálních cílů RSV zohlednit i ty cíle, které vyplývají z dalších právních předpisů Společenství, jako například nařízení o chráněných oblastech, pokud se týkají jakosti vody. Tomu musí být přizpůsoben monitoring i případná opatření k dosažení cílů. Zlepšování stavu povrchových a podzemních vod ve smyslu RSV zpravidla podporuje i dosažení specifických ochranných cílů v těchto územích.

Ve všech chráněných oblastech jsou zpravidla sledovány cíle, které podporují dosažení dobrého stavu vodních útvarů, popřípadě jsou z právních předpisů odvozeny ještě další přísnější požadavky. Zejména ve vazbě na oblasti vymezené pro odběr vody určené k lidské spotřebě mají specifické cíle ochrany těchto území přímou souvislost s environmentálními cíli RSV.

IV.1.1.3.1. Stanovení cílů ochrany chráněné oblasti pro povrchové vody

Cílem pro chráněná území určená pro odběry vody pro lidskou spotřebu je dosažení přinejmenším kategorie upravitelnosti A2 v každém ukazateli. Místa určená pro odběr vody pro lidskou spotřebu, a to jak podzemní, tak povrchová nelze posuzovat klasickým měřítkem dosažení cílů, tj. dosaženo nebo nedosaženo. Cílem je zajistit pitnou vodu pro obyvatelstvo a tento cíl je ve všech místech splněn. Rozdíly tvoří pouze upravitelnost vody, tj. složitost procesu, jímž se ze surové vody stane voda pitná. Z tohoto pohledu, ale nelze horší upravitelnost hodnotit jako nesplnění cílů. Cíle, respektive opatření, by měly směřovat na faktory ovlivňující upravitelnost vody.

V rámci ostatních chráněných oblastí byly dosud nastaveny environmentální cíle pouze pro evropsky významné lokality (EVL). Ty byly stanoveny v rámci Metodiky hodnocení stavu chráněných území vymezených pro ochranu stanovišť a druhů s vazbou na vody [8]. Část environmentálních cílů je v této metodice nastavena s nízkou mírou spolehlivosti z důvodu omezeného množství dat, ze kterých byly hodnoty odvozeny. Cíle jsou definovány samostatně pro každý z celkem 39 druhů uvedených v Příloze 1 této metodiky.

Hodnocení stavu předmětu ochrany v EVL je založeno na posouzení vybraných ukazatelů všeobecných fyzikálně-chemických složek vodního prostředí, vybraných biologických složek ve vodním ekosystému, které mají klíčový význam pro výskyt druhu na hodnocené lokalitě, a případného doplňkového biologického hodnocení. Aktuální stav vybraných složek vodního prostředí je následně srovnán s environmentálními cíli předmětů ochrany a je vyhodnocen nejprve stav předmětu či předmětů ochrany na monitorovaných lokalitách (kategorie příznivý – nepříznivý) a poté i stav chráněného území jako celku. V případě, že by bylo chráněné území nebo jeho část současně vymezeno jako některý z vodních útvarů podle vyhlášky 49/2011 Sb. [4], posoudí se environmentální cíle vodního útvaru i chráněného území a na vodní útvar se uplatní vždy nejpřísnější z nich. Vzhledem k novosti metodiky a časovému souběhu její finalizace s tvorbou plánů povodí nebyl prozatím tento princip aplikován.

V rámci zpracování metodiky bylo hodnocení provedeno na 21 EVL. Na všech územích byl zjištěn nepříznivý stav.

Tato metodika není primárně určena pro hodnocení stavu ptačích oblastí, ramsarských lokalit ani maloplošných zvláště chráněných území zařazených do Registru.

Ptačí oblasti a ramsarské mokřady s vazbou na vodu se v dílčím povodí Berounky nevyskytují.

Pro maloplošná zvláště chráněná území zařazená do Registru nebyly dosud environmentální cíle stanoveny.

Tab. IV.1.1g - Environmentální cíle pro chráněné oblasti - povrchové vody

Chráněné oblasti	Celkem	Dosaženy	Nedosaženy	Neznámý
Území vyhrazená pro odběry pro lidskou spotřebu	17	17	0	0
Ptačí oblasti	0	0	0	0
Evropsky významné lokality	69	0	21	48
Maloplošná zvláště chráněná území	50	nehodnoceno	nehodnoceno	nehodnoceno
Ramsarské mokřady	0	0	0	0

Tabulka IV.1.1d - Environmentální cíle ochrany chráněných oblastí pro povrchové vody

IV.1.1.3.2. Stanovení cílů ochrany chráněné oblasti pro podzemní vody

Tab. IV.1.1h - Environmentální cíle pro chráněné oblasti - podzemní vody

Chráněné oblasti	Celkem	Dosaženy	Nedosaženy	Neznámý
Území vyhrazená pro odběry pro lidskou spotřebu	407	407	0	0
Ptačí oblasti	0	nehodnoceno	nehodnoceno	nehodnoceno
Evropsky významné lokality	69	nehodnoceno	nehodnoceno	nehodnoceno
Maloplošná zvláště chráněná území	50	nehodnoceno	nehodnoceno	nehodnoceno
Ramsarské mokřady	0	nehodnoceno	nehodnoceno	nehodnoceno

Tabulka IV.1.1e - Environmentální cíle ochrany chráněných oblastí pro podzemní vody

IV.1.2. Cíle pro hospodaření s povrchovými a podzemními vodami a udržitelné užívání těchto vod pro zajištění vodohospodářských služeb

Rámcovými cíli ve vodohospodářských službách dle NPP Labe [9] jsou:

V okruhu rozvoje a obnovy vodohospodářské infrastruktury

- zvyšovat počet obyvatel připojených na vodovody pro veřejnou potřebu v souladu s cíli Protokolu o vodě a zdraví a zajistit přístup k pitné vodě pro všechny, zejména podporovat, aby se na vodovod pro veřejnou potřebu mohli připojit i obyvatelé v okrajových místech měst a obcí a obyvatelé malých obcí,
- podporovat zajištění kvalitních zdrojů pitné vody pro individuální zásobování domácností, pro které z technických nebo ekonomických důvodů není možné připojení na vodovod pro veřejnou potřebu,
- urychlit obnovu poruchových a zastaralých vodovodních sítí a tím snížit jak ztráty pitné vody ve vodovodních sítích pod úroveň 5 000 l/km/den, dlouhodobě pak na úroveň nejvyspělejších států Evropské unie, tak i snížit počty havárií a související negativní důsledky, zejména na infrastrukturu měst,
- zvyšovat počet obyvatel připojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu tam, kde je to technicky a ekonomicky vhodné,
- zabezpečit potřebné finanční prostředky pro vodní hospodářství diverzifikací finančních zdrojů účinným uplatněním principu „uživatel“ platí a „znečišťovatel platí“ za nakládání s vodami, využíváním vodních zdrojů,
- zajistit pokračování investičních podpor pro rozvíjení vodohospodářské infrastruktury vodovodů a kanalizací s akcentem na malé obce, avšak pouze tam, kde je to technicky a ekonomicky vhodné.

Tam, kde se prokáže nevýhodnost centrálního systému, bude podporován decentrální systém čištění odpadních vod. Srážkové vody budou v souladu s § 5 odst. 3 vodního zákona a dalšími právními předpisy řešeny dle TNV 75 9011 [10] a ČSN 75 9010 [11].

V okruhu zlepšování kvality a zabezpečení vodohospodářských služeb

- vytvářet podmínky pro povolená nakládání s vodami k umožnění spolehlivého poskytování vodohospodářských služeb, aby voda používaná pro úpravu na vodu pitnou splňovala požadavky na její jakost v souladu s vyhláškou č. 428/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů [12],
- zajištění podmínek pro plavbu při zachování dobrého ekologického stavu nebo potenciálu útvarů povrchových vod. Pokud není ekologický stav či potenciál dosažen z důvodu zajištění plavebních podmínek, pak je nutné průběžně snižovat tento dopad a vést postupně ke zlepšení pomocí vhodných kompenzačních opatření v celé délce plavební cesty a plánované prohrádky provádět šetrně s ohledem na zachování vhodných biologických podmínek (těžení přímo z lodí a nikoliv pomocí ponorných bagrů),
- zabezpečit vysokou míru spolehlivosti provozu vodních děl pro poskytování vodohospodářských služeb včetně zajištění jejich bezpečnosti; jde zejména o přehradu, jezy a další vodní díla, která jsou v trvalém provozu 30 až 100 i více let a budou ve střednědobém a dlouhodobém výhledu vyžadovat zásadní rekonstrukce (k těmto rekonstrukcím přistupovat šetrně s ohledem na ochranu přírody a krajiny),
- v souvislosti s klimatickou změnou pravidelně vyhodnocovat na základě nových monitorovaných dat míru zabezpečení vodních zdrojů a snažit se zajistit její udržitelnost,
- podporovat propojování vodovodů do vodárenských soustav s kapacitními a kvalitními vodními zdroji,
- omezit případy nedodržování limitních hodnot jakosti pitné vody (vyjádřené jako % nedodržování limitních hodnot):
 - u vodovodů nad 5 000 obyvatel – do 0,1 % u ukazatelů s nejvyšší mezní hodnotou (NMH) a do 1,0 % u ukazatelů s mezní hodnotou (MH),
 - u vodovodů do 5 000 obyvatel – do 1,0 % u ukazatelů s NMH, do 3,0 % u ukazatelů s MH.
- zdokonalovat systémy zabezpečení vodohospodářských služeb za mimořádných a krizových situací,
- vytvářet efektivní regulační nástroje veřejné správy, se záměrem dosáhnout korektních vztahů mezi poskytovateli a odběrateli vodohospodářských služeb,
- snižovat množství srážkových vod odváděných jednotnou i oddílnou dešťovou kanalizací,
- snižovat množství odváděných balastních vod, resp. podzemních vod infiltrujících do stokových systémů, odváděných jednotnou, oddílnou splaškovou i dešťovou kanalizací minimálně do úrovně ekonomicky odůvodnitelných finančních nákladů.

V okruhu uplatňování principu návratnosti nákladů vodohospodářských služeb

Zabezpečit potřebné finanční prostředky pro vodní hospodářství diverzifikací finančních zdrojů, účinným uplatněním principu „uživatel platí“ a „znečišťovatel platí“ za nakládání s vodami, využíváním vodních zdrojů a za ochranu před povodněmi a suchem.

Vytvářet podmínky pro zajištění trvalé udržitelnosti investic obnovou podle racionálních plánů financování obnovy za podmínek sociálně přijatelné ceny pro vodné a ceny pro stočné a zajistit pokračování investičních podpor pro rozvíjení vodohospodářské infrastruktury vodovodů a kanalizací s akcentem na malé obce za předpokladu, že bude prokázána výhodnost centrálního systému zásobování pitnou vodou či odvádění a čištění odpadních vod.

V okruhu plánování v oblasti vod a koncepce rozvoje vodovodů a kanalizací

- dále rozvíjet obsah a integraci informací v databázích Informačního systému veřejné správy rozběhnutím II. fáze projektu Informačního systému VODA České republiky,
- zabezpečovat informační systém na úseku vodovodů a kanalizací pro podporu výkonu veřejné správy v souladu se zákonem č. 274/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů [13], a prováděcí vyhláškou k tomuto zákonu č. 428/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů [12], a to prostřednictvím Informačního systému vodovodů a kanalizací IS VaK - modul PR VaK - Plán rozvoje vodovodů a kanalizací území ČR (PRVKÚ ČR) a Plány rozvoje vodovodů a kanalizací území krajů (PRVKÚK),

- zajištění průběžných aktualizací uvedených koncepcí společně se vzájemným přenosem databází a dokumentů,
- dále vydávat stanoviska k jednotlivým navrhovaným aktualizacím uvedených koncepcí včetně stanovisek k řešením centrálních nebo decentrálních systémů odkanalizování a čištění odpadních vod,
- zavést evidenci dešťových oddělovačů na stokových sítích.

IV.1.2.1. Ochrana a užívání vodních zdrojů s ohledem na očekávané dopady klimatické změny

V rámci projektu TAČR vznikla v roce 2014 Metodika na posuzování vlivu klimatické změny na útvary povrchových vod. Jejím cílem je ve třetím plánovacím období tento vliv posoudit a zjistit možné dopady na množství, jakost i vodohospodářské služby. Dále je možné vyhodnotit odolnost navržených opatření a vybrat případně některé adaptační opatření z nabídnutého přehledu. Metodika neklade vysoké požadavky na data, u posouzení odběrů jsou to měsíční množství a průtoky (historické a predikční řady).

V současnosti je vliv klimatické změny zohledněn použitím co nejdelší hydrologické řady používané například pro vodohospodářské řešení nádrží (požadovaná zabezpečení odběru). Klimatickou změnu lze do hydrologické řady zavést koeficientem bezpečnosti, či prodloužení řady s klesajícím trendem průtoku (generování syntetické řady atd.). Vodohospodářské řešení se provádí pravidelně a zejména při prodlužování povolení k nakládání s vodami – vodárenský odběr z nádrže. Povodí zpravidla aktualizaci tohoto materiálu požaduje pro ověření, zda je požadované množství dostatečně zabezpečeno. Taktéž se může provádět i u významnějších odběrů a nejen z nádrží, nýbrž i z povrchových vod.

IV.1.2.2. Stanovení požadované míry zabezpečení vodních zdrojů

Míra zabezpečení udává požadovanou pravděpodobnost bezporuchové dodávky vody. Lze ji vyjádřit buď pouhým počtem výskytu poruch nebo jejich trváním (dny, měsíce) anebo podle dodaného/nedodaného objemu.

Norma ČSN 75 2405 [14] Vodohospodářská řešení vodních nádrží obsahuje kategorizaci odběrů podle významnosti a k nim doporučené hodnoty zabezpečení. Tyto hodnoty byly převzaty jako cíle:

Třída A > 99,5 % (přípustné omezení odběru při poruše do 30 %)

- Vodovody pro více než 150 tisíc obyvatel,
- tepelné elektrárny nad 500 MW a jaderné elektrárny.

Třída B > 98,5 % (přípustné omezení odběru při poruše do 30 %)

- vodovody pro 50 – 150 tisíc obyvatel,
- tepelné elektrárny do 500 MW,
- průmysl celostátního významu,
- minimální zůstatkový průtok ve vodním toku pod nádrží a v určených profilech vodního toku.

Třída C > 97,5 %

- vodovody do 50 tisíc obyvatel,
- průmysl krajského významu,
- živočišná výroba mimo rybníky a drůbeže.

Třída D > 95%

- vodní elektrárny (dohodnutý průtok),
- místní průmysl,
- závlahy,
- chov ryb,
- lesnictví,
- rekreace.

IV.1.3. Cíle pro zlepšování vodních poměrů a ochranu ekologické stability

V NPP Labe [9] byly stanoveny následující rámcové cíle:

- a) zajištění ochrany vodních poměrů v krajině i v urbanizovaných územích,
- b) obnova přirozeného vodního režimu a zlepšování přirozené retenční schopnosti krajiny,
- c) zajištění ochrany morfologie přirozených koryt vodních toků a ochrany všech typů mokřadů podle Ramsarské úmluvy,
- d) zlepšení hydromorfologických ukazatelů v korytech vodních toků a v údolních nivách,
- e) zlepšování kvality a stability vodních a na vodu vázaných ekosystémů,
- f) udržení a systematické zvyšování biologické rozmanitosti původních druhů, zachování či zlepšení migrační prostupnosti vodních toků pro vodní a na vodu vázané živočichy,
- g) obnova a vytváření přírodních a přírodě blízkých biotopů (revitalizace), podpora přirozených ekologických procesů (samovolná renaturace),
- h) zajištění uplatňování a dodržování standardů zemědělského hospodaření týkající se ochrany životního prostředí (cross compliance),
- i) zajištění ochrany a obnova trvalých porostů na březích vodních toků a rybníků v souladu s § 49 vodního zákona [1].

Konkrétní cíle byly navrženy na celorepublikové úrovni ve smyslu zajistit a zpracovat jednotný přístup k této problematice formou koncepce. Do doby zpracování koncepce je doporučeno zaměřit se na problematické lokality (oblasti s urychleným odtokem, s nízkou retenční schopností, nadměrnou erozí, technicky upravené toky, nerozčleněná rozsáhlá zemědělská území, zatrubněné toky a meliorace) a v nich hledat plošná ucelená řešení a nikoliv pouze lokální opatření.

Předpokládá se naplňování těchto obecných cílů dosažením ostatních cílů dobrého stavu vod u všech útvarů povrchových vod.

IV.2. Návrh zvláštních a méně přísných cílů

Pro vodní útvary, které nedosáhly dobrého stavu či potenciálu, musí být v plánech povodí stanoveny zvláštní cíle ochrany vod, tzv. výjimky z dosažení cílů ochrany vod. V souladu s § 23a odst. 4 vodního zákona [1] mohou být určeny zvláštní cíle ochrany vod, které spočívají v prodloužení lhůty pro dosažení cílů ochrany vod (tj. 22. prosince 2015, viz § 23a odst. 2 vodního zákona) za účelem postupného dosahování cílů, nebo ve stanovení méně přísných cílů ochrany vod. Zvláštní cíle ochrany vod lze podle § 23a odst. 10 vodního zákona určit pouze, pokud nedojde k trvalému vyloučení nebo ústupkům při dosahování cílů ochrany vod jako složky životního prostředí v jiných vodních útvarech ležících v téže oblasti povodí a jejich použití je v souladu s cíli ochrany životního prostředí. Pokud dojde ke zhoršení stavu vodního útvaru v důsledku okolností přírodní povahy nebo vyšší moci, které jsou výjimečné nebo nemohly být rozumně předpokládány (jedná se např. o extrémní povodně, déletrvající suchá období či havárie), může být aplikována výjimka dle § 26 odst. 5 vodního zákona označená jako dočasné zhoršení stavu vodních útvarů. Dále dle § 23a odst. 7 vodního zákona dobrého stavu podzemních vod, dobrého ekologického stavu, dobrého ekologického potenciálu nebo předcházení zhoršování stavu útvaru povrchové nebo podzemní vody nemusí být dosaženo v důsledku nových změn fyzikálních poměrů v útvaru povrchové vody nebo změn hladin útvarů podzemních vod. Ke zhoršení stavu útvaru povrchové vody z velmi dobrého na dobrý může dojít v důsledku nových trvalých lidských činností.

Při stanovení zvláštních cílů ochrany vod pro útvary podzemních vod se v souladu s § 15 odst. 1 vyhlášky o plánování [3] zvažuje vliv stavu útvaru podzemních vod na rozvoj společnosti, povrchové vody a související suchozemské ekosystémy, na regulaci vodních zdrojů, povodňovou ochranu a odvodnění území.

Prodloužení lhůt

Lhůta pro dosažení cílů ochrany vod (tj. 22. 12. 2015) může být v souladu s § 23a odst. 5 vodního zákona prodloužena pouze tehdy, pokud se neprojeví další zhoršení stavu dotčeného vodního útvaru, při splnění těchto podmínek:

- a) není-li včasné dosažení cílů ochrany vod možné z nejméně jednoho dále uvedeného důvodu:

1. míra požadovaného zlepšení může být z důvodů technické proveditelnosti dosažena pouze postupnými kroky, které přesahují tímto zákonem stanovené lhůty,
 2. dosažení požadovaného zlepšení v rámci tímto zákonem stanovené lhůty by bylo neúměrně nákladné,
 3. přírodní podmínky nedovolují včasné zlepšení stavu daného vodního útvaru v rámci tímto zákonem stanovené lhůty,
- b) prodloužení lhůty a důvody jejího prodloužení budou jmenovitě uvedeny a vysvětleny v plánu povodí a
- c) prodloužení lhůty bude omezeno na období maximálně dvou následujících aktualizací plánů povodí, s výjimkou případů, kdy přírodní podmínky jsou takové, že stanovené cíle ochrany vod nemohou být v těchto obdobích dosaženy.

Méně přísné cíle

Méně přísné cíle ochrany vod pro vybrané vodní útvary mohou být v souladu s § 23a odst. 6 vodního zákona [1] stanoveny pouze tehdy, pokud jsou tyto vodní útvary ovlivněny lidskou činností do míry určené v souladu s § 25 odst. 1 písm. a) bodem 2 vodního zákona, nebo pokud jsou jejich přírodní podmínky takové, že by dosažení těchto cílů bylo neproveditelné nebo neúměrně nákladné, a pokud jsou splněny tyto podmínky:

- a) potřeby životního prostředí a sociálně ekonomické potřeby zajišťované takovou lidskou činností nemohou být dosaženy jinými prostředky, které by z hlediska životního prostředí byly významně lepší a nevyžadovaly by neúměrné náklady,
- b) pro povrchové vody bude dosaženo nejlepšího možného ekologického a chemického stavu při daných vlivech, kterým nebylo možné předejít v důsledku povahy lidské činnosti nebo znečištění,
- c) pro podzemní vody bude dosaženo nejmenší možné změny oproti dobrému stavu podzemní vody při daných vlivech, kterým nebylo možné předejít v důsledku povahy lidské činnosti nebo znečištění,
- d) nedojde k dalšímu zhoršení stavu dotčeného vodního útvaru a
- e) stanovení méně přísných cílů ochrany vod a příslušné důvody budou jmenovitě uvedeny v plánu povodí a tyto cíle budou každých šest let přezkoumány.

Zároveň ve chvíli stanovení méně přísných cílů by mělo být jasné, že nemožnost dosažení environmentálních cílů je trvalého charakteru.

Dočasné zhoršení stavu

Dle § 26 odst. 5 vodního zákona [1] není dočasné zhoršení stavu vodních útvarů porušením požadavků tohoto zákona, pokud je výsledkem okolností přírodní povahy nebo vyšší moci, které jsou výjimečné nebo nemohly být rozumně předpokládány, zejména extrémních povodní a déletrvajících suchých období, nebo důsledkem okolností způsobených haváriemi, které nebylo možné rozumně předvídat, a budou-li splněny všechny následující podmínky:

- a) přijmou se všechna vhodná opatření s cílem předejít dalšímu zhoršování stavu a neustoupit od dosažení cílů ochrany vod podle § 23a odst. 1 vodního zákona u ostatních vodních útvarů neovlivněných uvedenými mimořádnými okolnostmi,
- b) podmínky, za kterých mohou být okolnosti označeny za mimořádné nebo rozumně nepředvídatelné, jsou uvedeny, včetně zavedení příslušných ukazatelů, v plánu povodí,
- c) opatření, která mají být přijata za takovýchto mimořádných okolností, jsou zahrnuta do programů opatření a neoslabí obnovu jakosti daného vodního útvaru po skončení mimořádných okolností,
- d) důsledky mimořádných nebo rozumně nepředvídatelných okolností se každoročně přezkoumají a s ohledem na důvody stanovené v § 23a odst. 5 a 6 vodního zákona se přijmou všechna

proveditelná opatření s cílem obnovit v co možná nejkratším čase ve vodním útvaru stav, který byl před mimořádnou událostí,

- e) souhrn důsledků mimořádných okolností a opatření, která byla nebo mají být přijata v souladu s písmeny a) a d), se uvede v nejbližší aktualizaci plánu povodí.

Nové změny fyzikálních poměrů

Dle § 23a odst. 8 vodního zákona [1] je zhoršení stavu nebo ekologického potenciálu útvaru povrchové vody nebo stavu útvaru podzemní vody či znemožnění dosažení dobrého stavu nebo dobrého ekologického potenciálu útvaru povrchové nebo dobrého stavu útvaru podzemní vody podle odstavce 7 možné pouze na základě výjimky, kterou udělí vodoprávní úřad na základě žádosti při současném splnění těchto podmínek:

- a) jsou učiněny všechny schůdné kroky k omezení nepříznivých vlivů na stav vodního útvaru,
- b) důvody těchto změn nebo úprav vyplývají z nadřazeného veřejného zájmu, nebo pokud jsou přínosy pro životní prostředí a společnost při dosahování cílů podle odstavce 1 převáženy přínosy nových změn pro lidské zdraví, udržení ochrany obyvatel nebo udržitelný rozvoj a
- c) prospěšné cíle, které z těchto změn nebo úprav vodního útvaru vyplývají, nelze z důvodů technické neproveditelnosti nebo pro neúměrné náklady dosáhnout jinými prostředky, jež by byly z hlediska životního prostředí významně lepší.

Bez udělené výjimky nelze záměr vedoucí ke zhoršení stavu nebo ekologického potenciálu útvaru povrchové vody nebo stavu útvaru podzemní vody či znemožnění dosažení dobrého stavu nebo dobrého ekologického potenciálu útvaru povrchových nebo podzemních vod povolit ani provést. Důvody pro udělení výjimky musí být uvedeny a vysvětleny v platném plánu povodí nebo v jeho nejbližší aktualizaci.

Uplatnění výjimek a jejich zdůvodnění pro útvary povrchových a podzemních vod ve 3. plánovacím období

Výběr a uplatnění výjimek včetně jejich zdůvodnění probíhá na národní úrovni odděleně od zpracování plánů dílčích povodí. Stěžejní pro určení zvláštních cílů je odhad stavu k roku 2021 a 2027, který je zpracován rovněž centrálně na základě programu opatření, který je vybrán taktéž na národní úrovni podle dostupnosti finančních zdrojů a efektivnosti opatření. Samotný zásobník navržených opatření vzniká na dílčích úrovních a jedná se převážně o kombinaci již existujících a připravovaných projektů a opatření cíleně navržených plány dílčích povodí na základě stanovených cílů a jim odpovídajících vlivů. Tento krok probíhá v návaznosti na protnutí opatření s útvary a cíli, kdy jsou chybějící opatření doplněna. Ve třetím plánovacím období byla snaha tento proces optimalizovat v několika směrech:

- 1) Úprava metodiky významnosti vlivů, která by pomohla nasměrovat opatření na nejvýznamnější vlivy, které způsobují nedosažení cílů.
- 2) Návrh opatření s prioritním řešením útvarů s cíli při současném přihlédnutí k násobku překročení limitu pro dobrý stav.
- 3) Opatření jsou v co největší míře navržena jako listy opatření typu A pro konkrétní vliv s konkrétním efektem a náklady.
- 4) Návrhem změn v legislativě a koncepci státní správy formou listů opatření typu C, které by významně podpořily dosahování cílů.

Oproti předchozím plánovacím obdobím jsou opatření mnohem lépe zacílena. Větší nejasnosti jsou kolem opatření na zlepšení biologických složek, u kterých hraje významnou roli dobrá jakost vody, ale zároveň také hydromorfologický stav toku. Opatření pro zlepšení hydromorfologie jsou komplikovaná především výběrem vhodného návrhu opatření se zacílením na jednotlivé biologické složky, kdy se výsledný efekt opatření může projevit za delší časový úsek a obtížně se predikuje. Samotná realizace opatření je obtížná z majetkoprávních důvodů a také díky jednotlivým existujícím užíváním, která nejsou vždy jednoduše nahraditelná.

Povrchové vody

Ve druhém plánovacím období byly pro povrchové vody uplatňovány převážně výjimky prodloužení lhůt kvůli technické proveditelnosti a v nižší míře méně přísné cíle z důvodu technické neproveditelnosti.

Stejně jako v minulých plánovacích obdobích je v tomto plánu povodí uplatňována převážně výjimka prodloužení lhůt. Její odůvodnění a podrobnější popis jsou uvedené v kapitole IV.2.1. Méně přísné cíle nebyly v třetím plánovacím období uplatňovány viz. kapitola IV.2.2.

Podzemní vody

Ve druhém plánovacím období byly obdobně jako pro povrchové vody uplatňovány pro podzemní vody jen výjimky prodloužení lhůt kvůli technické proveditelnosti a přírodním podmínkám a méně přísné cíle z důvodu technické neproveditelnosti. Prodloužení lhůt kvůli technické proveditelnosti bylo uplatňováno pro ty ukazatele a vlivy, pro které byla navržena již v druhém plánovacím období dostatečná opatření, kdy se dalo předpokládat, že po jejich realizaci dojde k dosažení dobrého stavu do konce roku 2027. Pro hluboké hydrogeologické struktury (a opět již navržena dostatečná opatření) bylo použito odůvodnění přírodních podmínek i v případě, že se předpokládalo, že realizovaná opatření se na dobrém stavu projeví až po roce 2027.

Pokud však nebyla navržena dostatečná opatření, byly ve druhém plánovacím období ve vyšší míře aplikovány výjimky méně přísné cíle – a to s vědomím, že nemožnost dosažení environmentálních cílů není trvalého charakteru, ale že ve třetím plánovacím období budou tyto typy výjimek revidovány.

V souladu s dikcí RSV tedy je ve třetím plánovacím období významně omezeno uplatňování výjimek méně přísných cílů (neboť dosud není jasné, že nemožnost dosažení environmentálních cílů je trvalého charakteru) a většinou byla použita výjimka prodloužení lhůt. Výjimka méně přísné cíle byla uplatněna pouze v případě, že už dnes je zřejmé, že nemožnost dosažení cílů ochrany vod je trvalá.

IV.2.1. Prodloužení lhůt (dle čl. 4, odst. 4 RSV)

Povrchové vody

Po provedení odhadu stavu k roku 2027 se ukázalo, že je nutné přes veškerou snahu ve většině vodních útvarů navrhnout výjimky. Požadavky na dosažení cílů jsou mnohdy vyšší nežli navržena opatření, respektive jejich předpokládané efekty. Přestože set opatření navržených v plánech dílčích povodí je navržen v maximální možné míře, zásadní jsou opatření legislativního rázu. Návrh opatření tedy nelze považovat za natolik komplexní, aby bylo možné aplikovat výjimku méně přísné cíle. Systém naráží například u živin na velmi mírně legislativně nastavené limity BAT, přes které nelze jít a jež se dají přirovnat k podprůměrným hodnotám běžně užívaných technologií. Na většině čistíren jsou tak paradoxně BAT splněny a přesto nejsou cíle ani zdaleka dosaženy. Jakékoliv navrhování opatření za hranicemi současných BAT je tedy v tuto chvíli velmi obtížně obhajitelné. Mimo relativně dobře sledované bodové zdroje znečištění zůstávají prozatím nekvantifikované podíly vlivů odlehčovacích komor. Novelou vodního zákona z roku 2018 byl sice učiněn významný krok, k úplné eliminaci vlivu odlehčovacích komor je ale ještě dlouhá cesta. Vliv chovu ryb je dalším potenciálně významným vlivem. Jeho kvantifikace ale prozatím není možná. Právě tak je obtížná i kvantifikace efektu opatření. Potřeby opatření legislativního rázu jsou z výše popsaných důvodů důležité, jejich návrh a realizace ale musí vyhovět širším veřejným zájmům ekologickým, ekonomickým i majetkoprávním.

Pro většinu útvarů v nevyhovujícím stavu, respektive u nedosažených cílů či složek a na ně navázaných vlivů, byla použita výjimka prodloužení lhůt z důvodu technické proveditelnosti. Jedinou výjimku tvoří vodní útvary s nedosaženými cíli kvůli starým kontaminovaným místům, kde byla použita kombinace odůvodnění technické proveditelnosti a neúměrných nákladů. Jedná se o opatření, jejichž náklady se většinou pohybují ve stovkách milionů (v některých případech až miliard) korun a zároveň jsou technicky náročná a dlouhodobá. S jejich efektem nebylo při posouzení dopadu uvažováno, neboť nebyl k dispozici strategický plán, který by spolehlivě určoval připravenost jednotlivých sanací a předpokládané období jejich realizace, natož pak odhad budoucích nákladů a způsob jejich financování.

Odůvodnění technická proveditelnost bylo aplikováno, jelikož:

- V současné době není zřejmé, zda maximální set opatření, který bylo možné navrhnout, povede k dosažení všech cílů.
- U látek obsažených na evropském seznamu všudypřítomných látek, u kterých se obecně předpokládá nejvýznamnější podíl vlivu atmosférické depozice, lze očekávat pozvolné

zlepšování vlivem postupného zlepšování kvality ovzduší. Kvantifikace tohoto efektu ale není věrohodně proveditelná a zlepšující efekt předpokládáme v delším časovém horizontu.

- Realizace některých konkrétních opatření zejména z malých komunálních bodových i difuzních zdrojů je v současné době nákladově neúnosná, při promítnutí nákladů do cen stočného může vést k významnému znevýhodnění venkovských sídel, což je v přímém rozporu se snahou zabránit dalšímu vysídlování venkova do velkých aglomerací.
- Pro opatření na zlepšení hydromorfologického stavu nelze v současné době uspokojivě kvantifikovat efekt na biologické složky hodnocení stavu.
- Realizace opatření na zlepšení hydromorfologického stavu je v mnoha případech závislá na souhlasu soukromých vlastníků pozemků a individuálních právech uživatelů vod. Prozatím jen malá část navrhovaných opatření dosáhne úspěšné realizace.
- V některých případech nejsou doposud ani známy vlivy způsobující nedosažení cílů, nicméně zde se má za to, že ve většině těchto případů se jedná o ukazatele, které mají nadlimitní hodnoty spíše kvůli lokálním přírodním podmínkám a nesledují žádné vlivy. Příkladem mohou být nevyhovující ukazatele teplota, nasycení kyslíkem nebo reakce vody v pramenných útvarech bez významných vlivů a často i vyhovujících v jiných ukazatelích běžně indikujících například komunální znečištění.

Tab. IV.2.1a - Prodloužení lhůt v útvarech povrchových vod do roku 2027 – chemický stav

Kategorie	Počet útvarů povrchových vod	Použito prodloužení lhůt [počet VU]	Odůvodnění prodloužení lhůt [počet VU]		
			Technická neproveditelnost	Neúměrnost nákladů	Přírodní podmínky
Řeky	86	39	39	2	0
Jezera	5	1	1	0	0

Tab. IV.2.1b - Prodloužení lhůt v útvarech povrchových vod do roku 2027 – ekologický stav/potenciál

Kategorie	Počet útvarů povrchových vod	Použito prodloužení lhůt [počet VU]	Odůvodnění prodloužení lhůt [počet VU]		
			Technická neproveditelnost	Neúměrnost nákladů	Přírodní podmínky
Řeky přirozené	81	80	80	0	0
Řeky HMWB	5	5	5	0	0
Řeky AWB	0	0	0	0	0
Jezera HMWB	5	4	4	0	0
Jezera AWB	0	0	0	0	0

Tab. IV.2.1c - Prodloužení lhůt v útvarech povrchových vod po roce 2027 – chemický stav

Kategorie	Počet útvarů povrchových vod	Použito prodloužení lhůt [počet VU]	Odůvodnění prodloužení lhůt [počet VU]		
			Technická neproveditelnost	Neúměrnost nákladů	Přírodní podmínky
Řeky	86	38	38	2	0
Jezera	5	1	1	0	0

Tab. IV.2.1d - Prodloužení lhůt v útvarech povrchových vod po roce 2027 – ekologický stav/potenciál

Kategorie	Počet útvarů povrchových vod	Použito prodloužení lhůt [počet VU]	Odůvodnění prodloužení lhůt [počet VU]		
			Technická neproveditelnost	Neúměrnost nákladů	Přírodní podmínky
Řeky přirozené	81	75	75	0	0
Řeky HMWB	5	5	5	0	0
Řeky AWB	0	0	0	0	0
Jezera HMWB	5	4	4	0	0
Jezera AWB	0	0	0	0	0

Tabulka IV.2a - Výjimky z dosažení dobrého ekologického stavu/potenciálu podle složky kvality

Tabulka IV.2b - Výjimky z dosažení dobrého chemického stavu útvarů povrchových vod podle ukazatele

Podzemní vody

Pro většinu útvarů v nevyhovujícím stavu byla použita výjimka prodloužení lhůt. Zdůvodnění přírodními podmínkami bylo u podzemních vod (stejně jako ve druhém plánovacím období) uplatněno na hluboké hydrogeologické struktury, kde je běžné, že se realizovaná opatření projeví se značným časovým zpožděním (tj. po roce 2027). Nicméně prodloužení lhůt bylo potřeba aplikovat i pro další útvary, kde se hluboké struktury nevyskytují (nebo nejsou z hlediska podzemních vod významné). V takovýchto případech bylo nutné využít další zdůvodnění - technickou proveditelnost a neúměrné finanční náklady.

Vzhledem k charakteru antropogenních vlivů na chemický stav útvarů podzemních vod bylo použito také odůvodnění neúměrných nákladů pro sanaci starých kontaminovaných míst. Jedná se o opatření, jejichž náklady se většinou pohybují ve stovkách milionů (v některých případech až miliard) korun a zároveň jsou technicky náročná a dlouhodobá. Rychlá sanace tedy není většinou technicky proveditelná a náklady na ni jsou extrémně vysoké – obzvláště při počtu cca 200 starých kontaminovaných míst v ČR, u kterých je opatření nutné. Navíc se dá předpokládat, že časem bude pro některá z nich nutné použít méně přísné cíle. Proto pro ně bylo použito jak zdůvodnění technické proveditelnosti, tak i neúměrných nákladů.

Odůvodnění technické proveditelnosti pro prodloužení lhůt pro chemický stav bylo použito i pro další případy:

- nedosažení dobrého chemického stavu v kvartérních útvarech podzemních vod – pro tyto útvary platí, že kromě negativního ovlivnění souvisejících útvarů povrchových vod může docházet i k opačnému ovlivnění – při vyšších stavech povrchových vod nebo při čerpání podzemních vod v těchto útvarech může docházet k vnikům znečištěných povrchových vod do vod podzemních. V takových případech je opatření obtížnější, neboť kromě zdrojů znečištění přímo v útvaru může přicházet znečištění i z ploch povodí, které za jiných okolností podzemní vody přímo neovlivňuje,
- v některých případech je znečištění pouze lokálního charakteru (např. znečištění amoními ionty nebo sírany) a stávající opatření ho dosud nepodchytily,
- pro většinu plošných zdrojů platí, že ačkoliv část opatření by měla mít efekt již v roce 2027, dá se očekávat, že pro některé vlivy a útvary budou potřeba delší doba a případně i ještě další opatření. U zemědělského znečištění jsou to hlavně pesticidy – každým rokem se objevují nové problematické aktivní látky, a ačkoliv pro většinu zakázaných či omezených pesticidů již došlo díky opatřením ke snížení jejich koncentrací ve vodách, opatření na nové používané aktivní látky se teprve připravují,
- dalším faktorem u plošného znečištění je skutečnost, že vzhledem k dlouhodobému suchu a zvýšeným teplotám jednak nebyl spotřebován všechny dusík rostlinami a teprve v roce 2020 začalo promývání půdy přes srážky – dá se tedy předpokládat, že efekt opatření se může projevit až později, až budou všechny znečišťující látky z půdy vymyty, do té doby se ale pravděpodobně budou projevovat zvýšené koncentrace polutantů ve vodách,
- v některých případech je obtížné určit konkrétní antropogenní vliv – pak není možné správně zacílit opatření (např. při zvýšených koncentracích polyaromatických uhlovodíků, kde je sice pravděpodobně známa cesta – atmosférická depozice – ale není zřejmý příslušný mechanismus vnosu a příslušný zdroj).

Pro kvantitativní stav se předpokládá, že prodloužení lhůt bude postačující do roku 2027. Důvody prodloužení lhůt jsou zařazeny do technické proveditelnosti – jednak proto, že se ještě budou zpřesňovat údaje o přírodních zdrojích podzemních vod (dosud je jejich věrohodnost většinou pouze střední) a dále v úpravách možností omezování povolení odběrů jednak v suchých obdobích a dále v podmínkách klimatické změny.

Pro výjimky z chemického stavu platí, že pro všechny útvary podzemních vod, které dosáhnou dobrého stavu pro některé ukazatele a vlivy do roku 2027, je zároveň uplatněna výjimka prodloužení lhůt po roce 2027 kvůli ostatním ukazatelům a vlivům. Výjimky prodloužení lhůt pro kvantitativní stav se všechny vztahují do roku 2027, tj. žádný útvar podzemních vod nemá uplatněnu výjimku prodloužení lhůt po roce 2027.

Tab. IV.2.1e - Prodloužení lhůt v útvarech podzemních vod do roku 2027 – chemický stav

Počet útvarů podzemních vod	Použito prodloužení lhůt [počet VU]	Odůvodnění prodloužení lhůt [počet VU]		
		Technická neproveditelnost	Neúměrnost nákladů	Přírodní podmínky
15	5	5	0	0

Tab. IV.2.1f - Prodloužení lhůt v útvarech podzemních vod po roce 2027 – chemický stav

Počet útvarů podzemních vod	Použito prodloužení lhůt [počet VU]	Odůvodnění prodloužení lhůt [počet VU]		
		Technická neproveditelnost	Neúměrnost nákladů	Přírodní podmínky
15	13	13	5	2

Tabulka IV.2d - Výjimky z dosažení dobrého chemického stavu útvaru podzemních vod

IV.2.2. Méně přísné cíle (dle čl. 4, odst. 5 RSV)

Povrchové vody

Výjimka méně přísné cíle není ve třetím plánovacím období pro povrchové vody uplatněna. Její uplatnění s odůvodněním technické neproveditelnosti se předpokládá v budoucnu, a to ve vodních útvarech s vlivem, který nelze snížit účinným a přiměřeně nákladným opatřením tak, aby bylo dosaženo cílů dobrého stavu. Stěžejní jsou v tomto směru vzájemné podíly vlivů, způsobující nedosažení cílů a k tomuto na druhé straně nadlimitní množství, které se má eliminovat. K některým vlivům v současnosti ještě stále chybí informace, jak s nimi pracovat, jak je vyčíslit, jakým opatřením je lze eliminovat na potřebnou míru, a zda to je vůbec reálné (emise z atmosférické depozice, potažmo z dopravy aj.). Nemalé množství uplatnění tohoto druhu výjimky budou nejspíše tvořit i majetkově neprůchodné návrhy opatření za účelem zlepšení hydromorfologie a na ní navázaných nevyhovujících biologických složek.

Podzemní vody

Méně přísné cíle byly uplatněny pouze v případě, kdy je antropogenní činnost (i bývalá) natolik rozsáhlá, že se nedá předpokládat (ať už z hlediska technické neproveditelnosti a/nebo neúměrných nákladů) její plná eliminace. V dílčím povodí Berounky nebyly pro útvary podzemních vod méně přísné cíle uplatněny.

V budoucnu bude pravděpodobně tento typ výjimky použit na vybraná kontaminovaná místa, ale to na základě podrobných studií, které zatím nejsou k dispozici.

IV.2.3. Dočasné zhoršení stavu (dle čl. 4, odst. 6 RSV)

Pro třetí plánovací období by uplatňování výjimky dočasného zhoršení stavu bylo možné vzhledem k faktu, že cca od roku 2014 se vyskytovalo dlouhodobé sucho. Na druhou stranu se musí jednat výhradně o situace, kdy důsledkem dlouhodobého sucha došlo průkazně ke zhoršení stavu, což se povinně dokládá dlouhodobě sledovanými ukazateli (průtoky, stavy hladin, či vydatnosti pramenů), vztahujícími se ke konkrétním vodním útvarům. Z dostupných podkladů nebylo prozatím možné jednoznačně určit, ve kterých vodních útvarech došlo ke zhoršení stavu pro jednotlivé ukazatele hodnocení kvůli dlouhotrvajícímu suchu. Chybí informace o tom, kde ke skutečnému zhoršení došlo. To musí vycházet z porovnání koncentrací za období 2010 – 2012 a 2013 - 2018 se stejnými limity a na totožných monitorovacích profilech (nejde použít hodnocení stavu, kde se často liší metodiky, limity a občas i sledované profily). Rovněž chybí dlouhodobě sledované ukazatele, které by sucho prokázaly. Vzhledem k celkové složitosti procesu, respektive nutných podkladů, nedošlo k žádné aplikaci této výjimky.

IV.2.4. Nové změny fyzikálních poměrů (dle čl. 4, odst. 7 RSV)

Vodoprávní úřad při vydávání povolení (§ 8, § 14 a § 15), souhlasu (§ 17) a závazného stanoviska (§ 104 odst. 9) chrání zájmy podle vodního zákona [1], kterými jsou mimo jiné i cíle ochrany vod stanovené v § 23a a v plánech povodí. Vodoprávní úřad tedy posuzuje i možnost zhoršení stavu záměrem dotčeného vodního útvaru. MZe vydalo v roce 2016 „Metodický pokyn sekce vodního hospodářství Ministerstva zemědělství k posouzení možnosti vlivu záměru na stav dotčeného vodního útvaru při vydávání povolení, souhlasů a závazných stanovisek vodoprávních úřadů [§ 23a vodního zákona, ve znění pozdějších předpisů]“ [15]. Účelem tohoto pokynu je vyložit příslušná ustanovení vodního zákona a metodicky vést vodoprávní úřady a správce povodí.

V roce 2018 byl vydán další metodický pokyn „Metodický pokyn sekce vodního hospodářství Ministerstva zemědělství a sekce technické ochrany životního prostředí Ministerstva životního prostředí k posouzení možnosti vlivu záměru na stav dotčených vodních útvarů (primární posouzení) [§ 23a vodního zákona, ve znění pozdějších předpisů]“ [16]. Tento metodický pokyn navazuje na výše uvedený metodický pokyn z roku 2016 a upravuje procesní postup při posuzování možnosti vlivu záměru na stav vodního útvaru, obsahuje také grafické znázornění základního scénáře. Účelem tohoto metodického pokynu je sjednocení a popis postupu při provádění primárního posouzení vlivu záměru na stav vodního útvaru, jehož cílem je určit, zda navrhovaný záměr může vést ke zhoršení stavu/potenciálu vodních útvarů nebo znemožnění dosažení dobrého stavu/potenciálu vodních útvarů.

Vodoprávní úřad zatím neudělil výjimku dle § 23a odst. 7 vodního zákona [1] u žádného navrhovaného záměru. Rozhodnutí vodoprávních úřadů je možné procházet v Centrálním registru vodoprávní evidence¹. Ve třetím plánovacím období byl sestaven seznam plánovaných infrastrukturních projektů, které mohou mít potenciálně vliv na stav/potenciál vodních útvarů, a u kterých by tedy mohlo dojít k udělení výjimky dle § 23a odst. 7 vodního zákona. Seznam těchto projektů, u nichž se předpokládá realizace či posun v jejich přípravě v období platnosti plánů povodí, je uveden v následující tabulce.

Tab. IV.2.4c - Seznam infrastrukturních projektů, které mohou mít potenciálně vliv na stav VÚ ve smyslu čl. 4.7 RSV

Název projektu	Investor	Dotčený útvar povrchových vod	Dotčený útvar podzemních vod
VD Senomaty	Povodí Vltavy, státní podnik	BER_0750	51310 - Rakovnická pánev
VD Šanov	Povodí Vltavy, státní podnik	BER_0740	51310 - Rakovnická pánev

¹ <http://eagri.cz/public/web/mze/voda/aplikace/centralni-registr-vodopravni-evidence.html>

Reference

- [1] Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon). In: Sbírka zákonů České republiky. 25. 7. 2001, částka 98. Ve znění pozdějších předpisů. 2001.
- [2] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky. In: Úřední věstník Evropské unie. 22. 12. 2000, svazek 05, L 327. 2000.
- [3] Vyhláška č. 24/2011 Sb., o plánech povodí a plánech pro zvládání povodňových rizik. In: Sbírka zákonů České republiky. 17. 2. 2011, částka 9. Ve znění pozdějších předpisů. 2011.
- [4] Vyhláška č. 49/2011 Sb., o vymezení útvarů povrchových vod. 2011.
- [5] Vyhláška č. 5/2011 Sb., o vymezení hydrogeologických rajonů a útvarů podzemních vod, způsobu hodnocení stavu podzemních vod a náležitostech programů zjišťování a hodnocení stavu podzemních vod, Ministerstva životního prostředí a Ministerstva zemědělství In: Sbírka zákonů ČR, 11. 1. 2011, částka 2. 2011.
- [6] Vyhláška č. 98/2011 Sb., o způsobu hodnocení stavu útvarů povrchových vod, způsobu hodnocení ekologického potenciálu silně ovlivněných a umělých útvarů povrchových vod a náležitostech programů zjišťování a hodnocení stavu povrchových vod. In: Sbírka zákonů České republiky. 15. 4. 2011, částka 37. Ve znění pozdějších předpisů. 2011.
- [7] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/118/ES ze dne 12. prosince 2006 o ochraně podzemních vod před znečištěním a zhoršováním stavu, In: Úř. věst. L 372, 27.12.2006, s. 19—31. 2006.
- [8] H. Janovská et al., „Metodika monitoringu chráněných území vymezených pro ochranu stanovišť a druhů s vazbou na vody“. Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. M., v. v. i., 2020.
- [9] „Národní plán povodí Labe“. Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo životního prostředí, 2021.
- [10] „TNV 75 9011 Hospodaření se srážkovými vodami“. 2013, [Online]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/209372/TNV_75_9011__brezen_2013.pdf.
- [11] „ČSN 75 9010 - Vsakovací zařízení srážkových vod“. 2012.
- [12] Vyhláška č. 428/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), In: Sbírka zákonů České republiky, 11. 12. 2001, částka 160. 2001.
- [13] Zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů. 2001.
- [14] „ČSN 75 2405 (752405) Vodohospodářská řešení vodních nádrží“. 2017.
- [15] „Metodický pokyn sekce vodního hospodářství Ministerstva zemědělství k posouzení možnosti vlivu záměru na stav dotčeného vodního útvaru při vydávání povolení, souhlasů a závazných stanovisek vodoprávních úřadů [§ 23a zákona č.254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů]“. Ministerstvo zemědělství, 2016, [Online]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/471893/MP_k_posouzeni_vlivu_zameru__2016_04_11.pdf.
- [16] „Metodický pokyn sekce vodního hospodářství Ministerstva zemědělství a sekce technické ochrany životního prostředí Ministerstva životního prostředí posouzení možnosti vlivu záměru na stav dotčených vodních útvarů (primární posouzení) [§ 23a zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů]“. Ministerstvo zemědělství, 2018, [Online]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/575780/MP_k_posouzeni_moznosti_vlivu_zameru__primarni_posouzeni_.pdf.

Seznam zkratek

Zkratka	Vysvětlení
AWB	Umělý vodní útvar - převzato z terminologie RSV (artificial water body)
EVL	Evropsky významné lokality - chráněná území vyhlášená v souladu s programem NATURA 2000
HMWB	Silně ovlivněný vodní útvar – převzato z terminologie RSV (heavily modified water body)
MKOL	Mezinárodní komise na ochranu Labe (www.ikse-mkol.org)
MZe	Ministerstvo zemědělství České republiky
MZCHÚ	Maloplošná zvláště chráněná území
MŽP	Ministerstvo životního prostředí České republiky
NPP	Národní plán povodí
PAU	Polyaromatické uhlovodíky
PDP	Plán dílčích povodí – jde o soubor dokumentů a dalších podkladů vyhotovených v rámci procesu plánování dle RSV na úrovni 10 dílčích povodí v ČR. PDP se sestavují na šestiletá období, v současnosti jsou v platnosti PDP vyhotovené v rámci druhého cyklu plánování pro období 2016 - 2021
PRVKÚ	Plán rozvoje vodovodů a kanalizací
RSV	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky (Rámcová směrnice o vodách)
SEKM	Systém evidence kontaminovaných míst
ÚPOV	Útvar povrchových vod – prostorově vymezená část povrchových vod, která je základní jednotkou z pohledu procesu hodnocení a plánování dle Rámcové směrnice o vodách 2000/60/ES
ÚPZV	Útvary podzemních vod – prostorově vymezená část podzemních vod, která je základní jednotkou z pohledu procesu hodnocení a plánování dle Rámcové směrnice o vodách 2000/60/ES
VÚV	Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. M., v.v.i.